NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Undersøgelse af rygmarvsvæsken

Rygmarvsvæsken (cerebrospinalvæsken) omgiver og beskytter hjernen og rygmarven. Ved at stikke en lille kanyle ind mellem to ryghvirvler (lumbalpunktur) kan lægen tappe en smule af rygmarvsvæsken med henblik på at analysere dens indhold.

Hos voksne er der ca. 150 ml. rygmarvsvæske og produktionen i hjernen foregår relativt hurtigt. Den mængde, der aftappes ved en lumbalpunktur, gendannes således i løbet af en halv times tid. Rygmarvsvæsken er kun adskilt fra selve hjernen af et enkelt lag celler og udvekslingen af biologiske stoffer mellem hjernen og rygmarvsvæsken er høj.

Undersøgelse af rygmarvsvæsken

Undersøgelse af rygmarvsvæsken for celler, protein, glukose og såkaldte oligoklonale bånd kan overvejes ved følgende problemstillinger:

- Mistanke om betændelsesreaktioner (inflammation)
- Infektion eller visse maligne lidelser i centralnervesystemet
- Tegn på udbredt hvid substans-sygdom på CT- eller MR-scanning
- Patienter med atypiske symptomer og forløb

Biomarkører

Koncentrationen af visse proteiner ændres i rygmarvsvæsken ved forskellige hjernesygdomme, herunder Alzheimers sygdom. Analyse af rygmarvsvæsken kan dermed bidrage til at skelne mellem Alzheimers sygdom, andre hjernesygdomme og normal aldring.

Koncentrationen af proteinet tau (total-tau) er en markør for uspecifik skade på neuronerne og kan således være forhøjet ved enhver form for henfald af neuroner forårsaget af fx neurodegenerativ eller vaskulær sygdom i hjernen. Fosforyleret tau og beta-amyloid i rygmarvsvæsken er mere specifikt knyttet til Alzheimers sygdom.

National klinisk retningslinje for diagnostik af mild cognitive impairment og demens. København: Sundhedsstyrelsen; 2018. Anbefalingerne er ikke længere gældende.

Sundhedsstyrelsen

Frederiksen KS, Hasselbalch S, Law I, Hojgaard L, Waldemar G. Biomarkører ved diagnostik af Alzheimers sygdom i tidlig fase. Ugeskr Læger. 2015;177(24)

PubMed

Hasselbalch SG. State of the art-udredning af demens. Ugeskrift for Læger. 2017;179(12)

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

PubMed

Simonsen AH, Herukka SK, Andreasen N, Baldeiras I, Bjerke M, Blennow K, et al. Recommendations for CSF AD biomarkers in the diagnostic evaluation of dementia. Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association. 2017;13(3):274-84

PubMed

Herukka SK, Simonsen AH, Andreasen N, Baldeiras I, Bjerke M, Blennow K, et al. Recommendations for cerebrospinal fluid Alzheimer's disease biomarkers in the diagnostic evaluation of mild cognitive impairment. Alzheimers Dement. 2017;13(3):285-95

PubMed

Senest opdateret: 18. august 2020